

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE
Új sorozat, VIII. évfolyam, 2. (58.) szám
Bécs, 2013 február

Kókai Károly

Kassák és a magyar avantgárd bécsi emigrációja

A tudományos kutatás jelenlegi helyzete

A Kassák Lajosra és munkásságának kultúrtörténetileg legkiemelkedőbb időszakára, a magyar avantgárd bécsi emigrációjának éveire vonatkozó tudományos jellegű vita kezdete a tárgyalt korig nyúlik vissza. Hozzászólásaikkal és írásaikkal Kassák maga, de több kollégája is részt vett abban a művészetelméleti párbeszédben, amely e tudományos vita kezdetének tekinthető. Ez a tudományos vita illetve kutatás másik "korszakhatára" a jelenkor, hiszen a releváns kérdések nemcsak, hogy nincsenek kellő alapossgal megválaszolva, hanem sok esetben még fel sincsenek téve. Így például Kassák Lajos ebből az időszakból származó – túlnyomó többségében a Petőfi Irodalmi Múzeumban, illetve ennek egyik részlegében, a Kassák Múzeumban, Budapesten őrzött – mintegy 250 tételből álló levelezése mindmáig nem jelent meg nyomtatásban, így annak tartalma csak azon kevés kolléga számára ismert, aki vette magának a fáradságot és helyben elolvasta.

A témára vonatkozó kutatást az 1989-es magyarországi politikai fordulat osztja ketté, mind időben, mind pedig térben. 1989 ugyanis nemcsak időbeni határt jelent, hanem területit is. 1989 előtt Magyarország nyugati határa két világot választott el, amely alapvetően meghatározta azt is, hogy miről és hogyan lehet beszélni. Kassákról és a magyar avantgárd bécsi emigrációjáról ennek megfelelően az 1989 előtti Magyarországon csakis a mindenkor szocialista kultúrpolitika meghatározta kategóriákban, illetve keretek között lehetett beszélni. (Aminek oka lényegében a kommunista és az avantgárd mozgalmak összefonódása, illetve párhuzamossága volt, egyrészt 1919. nyaráig Magyarországon, másrészt 1919. nyara után elsősorban mindkét mozgalom bécsi emigrációjában. Jellemző módon 1918. november 24-én a Kommunisták Magyarországi Pártja a Visegrádi utca 15-ös számú házában abban a lakásában alakult meg, amelyet a "Ma-kör", tehát lényegében Kassák Lajos bérelt. – Eme "összefonódás", illetve "párhuzamosság" kifejtésére helyszüke miatt itt természetesen nincs lehetőség.) E kortörténeti tény máig kiható jelentősége az, hogy az ebben az időszakban született alapműveket, mint például a Magyar Nemzeti Galéria 1987-es Kassák kiállításának oeuvre katalógusát is ez a gondolkodásmód határozta meg. Az akkor kialakult kategóriák – többek között az avantgárd fogalom Magyarországon érvényes különleges jelentése – ma is élnek. Szintén fontos megjegyezni, hogy az akkor (lényegében az 1960-as évektől) induló nemzedék tagjai (akik számára Kassák a rendszerrel szembeni ambivalenciája miatt volt fontos) részben ma is aktívak.

Egy másik, 1989. előtti Magyarországon kívüli, téma: a magyar klasszikus avantgárdra irányuló nemzetközi figyelem. Két szemléletes példa: Christina Lodder 1983-ban megjelent *Russian Constructivism* (Orosz konstruktivizmus) című művében, amely ma is alapmű, az orosz konstruktivizmus nemzetközi hatására vonatkozó részében (235-236. oldal), a magyar avantgárd bécsi emigrációjáról is szót ejt. Lodder itt egy 1980-as londoni kiállítás katalógusára hivatkozik (*The Hungarian Avant-Garde: The Eight and the Activists*, London Arts Council), mivel számára ez az angol nyelvű publikáció volt hozzáférhető. Ismeretei ennek megfelelően korlátozottak és így minden igyekezte ellenére képtelen elhelyezni ezt a mozgalmat az általa felvázolt kép egészében. A másik, közelmúltból származó példa: a bécsi Belvedere 2011-es *Wiener Kinetismus. Eine bewegte Moderne* kiállítás megnyitóján több olyan műtárgy is látható volt, amely a magyar avantgárd bécsi emigrációs idejéből származott. A legkiemelkedőbb ilyen kiállítási tárgy Uitz Béla *Harc* című 1922-es alkotása volt.

A tartalomból:

MEGHÍVÓ:

Kókai Károly:

**Kassák és a magyar
avantgárd bécsi emigrációja
(vetített képes előadás)
március 3, 17:30**

(3. oldal)

AVANTGÁRD

Kászoni Zoltán összeállítása

(4-5. oldal)

KASSÁK LAJOS

**A költő önmagával felel
(vers)**

(6. oldal)

GYERMEKEK OLDALA

**Egyszer volt Budán kutya-
vásár (népmese)**

(7. oldal)

FIGYELŐ:

**előzetes,
kiállítások,
színház,
impresszum**

(8. oldal)

Valahányszor a bécsi kinetizmus és a magyar avantgárd bécsi emigrációjának kapcsolatáról van szó, ez a kép a hivatkozási pont – ami egyrészt természetesen örvendetes, másrészt viszont felmerül az emberben a kérdés, hogy miért pont ez. A magyarázat elég hétköznapi: Uitz műve egyrészt nagyméretű, tehát reprezentatívnak nevezhető kép, másrészt a jelek szerint ezt képet szívesen kölcsönzi külföldre a Magyar Nemzeti Galéria, illetve annak illetékes kurátora, aki történetesen évtizedekkel ezelőtt megjelentetett egy könyvet Uitzról. Azt, hogy Uitz a mozgalomban csak egy, és nem feltétlenül a leglényegesebb elem volt, tehát az a tény hogy az avantgárdnak ez az ága ennél lényegesebben differenciáltabban mutatandó be, a magyar művészettörténet-kutatásnak eddig még nem sikerült Ausztriában tudatosítania. Az említett "nemzetközi figyelmet" tehát nem lehet tudományos kutatásnak nevezni, mert új adatok vagy új nézőpontok nem merülnek fel, hanem a magyar kutatók által előbányászott adatokra támaszkodva csupán egy-egy, az összefüggésből kiemelt részlet kerül bemutatásra.

Az ausztriai tudományos kutatásban két személy, Deréky Pál és Dieter Bogner tevékenysége emelendő ki. Deréky az 1980-as évektől a magyar avantgárd irodalommal, Bogner a magyar avantgárd bécsi emigrációjának és annak a helyi közeggel való viszonyával – illetve ennek a viszonyoknak a szembevető hiányával – foglalkozott, szintén elsősorban az 1980-as és az 1990-es években több rövidebb írásában, mindketten a bécsi egyetemen, Deréky a finnugrisztikai, Bogner a művészettörténeti intézetben. Sajnálatos módon időközben mind Deréky, mind Bogner lényegében visszavonult.

A jelenlegi Kassák kutatás magyarországi és külföldi helyzetét jól szemléltető példa a Kassák Múzeumban 2011 júliusában rendezett workshop. Ezen a magyar nyelvű rendezvényen Ausztriából hárman vettek részt: Deréky Pál, Péter Zoltán, és én. Ami nekem ott feltűnt, az a magyarországi és Magyarországon kívüli – romániai, volt jugoszláv, szlovákiai, ausztriai – kollégák hozzáállása között észlelhető alapvető különbség. (Kivételként kell megemlítenem a szintén résztvevő Passuth Krisztina aktivitását. Passuth olyan szempontból külön eset, hogy ő ugyan Magyarországon kezdett el az avantgárral foglalkozni és ma is ott dolgozik, de hosszú ideig Párizsban élt, ami teljesen meghatározza munkásságát. Ott Passuth-nak -- mondhatni -- meghatározó élménye volt a keleti avantgárd iránti érdeklődés.) Ami tehát feltűnő volt, az a fiatalabb magyarországi generáció tagjainál érezhető bizonytalanság illetve távolságtartás. A többé-kevésbé nyíltan kimondott vélemény ez volt: jelen pillanatban jobb nem foglalkozni a magyar avantgárral. Van elég más téma, amely aktuálisabb. Így például a kánon újraírása, azaz olyan írók és művészek kanonizálása, akik eddig például nyílt vagy hangsúlyozott nacionalizmusuk miatt nem voltak szalonképesek.

Összefoglalva: Kassák ma is azért téma, ami miatt eddig volt. Kassákról és a magyar avantgárról ma is nehéz beszélni. Mindenhol más okból: a szocialista korszakban szocializálódtak számára csak egy egyoldalú képe létezik, a jelenleg etabáltak számára pedig nem elég népies, az osztrákok számára mindig is idegen volt. Nemzetközileg tudnak ugyan Kassákról, de ha már magyarokról van szó, akkor inkább Moholy-Nagy László kerül az előtérbe.

Mindez bizonyíték arra, hogy Kassák ugyanolyan aktuális és eleven, mint 50 évvel ezelőtt, az 1960-as években, amikor egyrészt Kossuth díjat kapott és amikor néhány évvel később megnyílt a múzeuma. Jelentőségét növeli, hogy az ellenzéki magyar neoavantgárd tulajdonképpen Kassákra hivatkozva bontakozott ki Magyarországon, ugyanúgy, mint külföldön, például. a párizsi, illetve a bécsi *Magyar Műhely* körében.

Bécs, 2013 február

Pillanatképek a BPT nagy sikerű, 2013. február 3.-i rendezvényéről, amelyen az előadónk, Ferenczy Klára, 66 nyugaton élő magyarral készített, "Közöttünk élnek" című interjúkötetét mutatta be

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság márciusi rendezvényére

Meghívottunk:

Mag. Dr. phil. Kókai Károly
filozófus és művészettörténész

Kassák és a magyar avantgárd bécsi emigrációja
(vetített képes előadás)

2013. március 3-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor
Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Mag. Dr. phil. Kókai Károly 1959-ben született Budapesten. 1981. óta él Ausztriában, először menekültként, 1986. óta pedig osztrák állampolgárként.

1983. és 1991. között a bécsi egyetemen filozófiát és művészettörténetet tanult.

Az Institut Wiener Kreis munkatársa, tanított illetve tanít a Bécsi Egyetem filozófia, művészettörténet és finnougriisztika intézeteiben, valamint a kolozsvári Babeş-Bolyai egyetem filozófia szakán. A *Balkon* és a *Műértő* című folyóiratok bécsi tudósítója.

Tudományos kutatási területe: a magyar migráció kulturális tevékenysége Ausztriában, a 20. században.

Publikációk t.k.: *Im Nebel. Der junge Georg Lukács und Wien* (2002)

Visual Culture 2005 (szerk.)

Habitus, Identität und die exilierten Dispositionen 2008 (szerk. t.k.)

Avantgárd

Avantgárd (a francia "avant-garde", "előrs" katonai műszóból) mindazon képzőművészeti és irodalmi irányzatok neve, melyek a 20. század elején jelentkezték, s melyek alapvetően megváltoztatták a művészetről alkotott képet, illetve magát a művészetet. A fejlett nyugati országok társadalmi válsága a 19. század végére felerősödött. Ezt a képzőművészetben azonnal jelezte a szociális érzékenységgű témák megjelenése, és több új irányzat kialakulása. Az avantgárd törekvések rövid ideig tartó, forradalmi lendületű mozgalmakat hoztak létre.

A "Ma" borítója (Wien, 1924, 5. szám)

Céljuk a lázadás, a hagyományos művészeti formák felbontása és új kifejezésformák keresése. Az irányzatokban többnyire nincs semmi közös, csak a lázadás, a formabontás vagy építés szándéka. Közös jellemzőjük az is, hogy nyomtatott fórumokon, többnyire saját folyóirataikban kihirdették elveiket. Ezek között a manifesztumok között legjelentősebb a futuristáké.

Az avantgárd ellenreakciói a 1930-as években jelentek meg: újnépesség, neoklasszicizmus. Az art déco is élesen elkülönül az avantgárd mozgalmaktól, bár sok elemet átvesz. Virágzásának kora az első világháború idejére és az utána következő válságkorszakra tehető. Jellemzője, hogy szakít a hagyományokkal, szakít a közönséggel, széttöri a megszokott formákat, a verset.

Az avantgárd Magyarországon 1908-ban jelentkezett a Nyolcak elnevezésű csoporttal. A magyar művészet ekkor az egyetemes művészet áramával együtt haladt, annak szerves részét képezte.

Az irodalmi avantgárdot először Kassák Lajos

képviselte *A Tett* és a *Ma* című folyóirataival, a kortársak "egyszemélyes avantgárddnak" hívták.

Magyarországon az avantgárd a XX. század egyetlen időszakában sem került az irodalmi élet fővonalába. Az egyes irányzatok (legkivált az expresszionizmus és a szürrealizmus) tartalmi vagy formai vonásai jobbára csak másodlagos vagy kísérő jelenségként bukkannak fel a legnagyobbak (például Babits, Kosztolányi, Móricz, József Attila vagy Pilinszky) műveiben. Irodalmunk főiránya nem az egyes avantgárd irányzatok szerint alakul; Magyarországon jelentősebb törésvonal húzódik az avantgárd fénykorában is, például a konzervativizmus és a modernség egésze, illetve a népi és az urbánus kultúra között. A kiemelkedő alkotások pedig korántsem az egyes avantgárd programok megvalósítására születnek.

A modernizmus ellenhatásaként, a kulturális hagyományok védelmében bontakozik ki Magyarországon is 1930—1940 táján az újklasszicizmus és az újhumanizmus, lefékezve, illetve megtörve a modernista törekvéseket. Hasonlóképp csökkenti az avantgárd mozgásterét az 1930-as évtized újnépessége — Erdélyi Józseffel (1896—1978) az élen — és a népi írók mozgalma.

A Trianon után elcsatolt területek irodalmi életében a magyar kultúra hagyományainak őrzése volt a messze kiemelkedő cél, ebben sem játszhattak főszerepet az "izmusok". Az avantgárd egyedül a Vajdaságban (Szabadkán és Újvidéken) lelt tartósan otthonra a két világháború között, ahol korábban, a századfordulón a szecesszió is mélyebb gyökereket eresztett.

A második világháború után körülbelül négy évtizeden át (1948—1989 között) a politika és a művészet viszonyának változásai határozták meg döntően az irodalom szerepeit, feladatait és megjelenési formáit. A Rákosi-kor kultúrpolitikája az avantgárdot (is) elfojtotta, de a Kádár-korszak első éveitől már megkezdődött az avantgárd újbóli térnyerése, ennek a magyarországi "neoavantgárd" folyamatnak a vezéralakja már ismét Kassák Lajos volt. Az 1960-as évektől kezdve fokozatosan és általánosan elterjednek — főképp a lírában — az avantgárd formai újításai, és beépülnek a költői kifejezésmód köznyelvébe.

A magyar irodalom egyes képviselői és csoportjai az 1910-es évtized közepén mind az olasz futurizmussal, mind a német expresszionizmussal közvetlen kapcsolatot tartottak. A *Nyugat* — az impresszionizmus és a szimbolizmus befogadásán kívül — nyitott volt az avantgárd jelenségei iránt is, sőt számukra Kassák folyóiratai újabb megjelenési

lehetőségeket biztosítottak: 1915-től *A Tett*, majd ennek betiltásától (1916-tól) a *Ma*.

Az 1910-es évtized végére Kassák műhelyében már kialakult az expresszionizusból és még inkább a konstruktivizusból elkülönülő aktivizmus. Ebben az irányzatban a társadalmi és technikai haladás eszméi szólaltak meg, a népköltészet és a városi műdal stíluselemeit is befogadva. Az aktivizmus alapelve szerint a művészet: tett. Ez az irányzat a világot technicista látószögből szemléli. A művész a társadalom vezére, "kollektív individuum", a romantikus vátesz modern utóda. Az aktivista stílus: didaktikus, színpadias, agitatív.

Kassák Lajos: Kompozíció

Az aktivizmus hívei a Tanácsköztársaság kikiáltásakor a proletárdiktatúra mellé álltak, ezért a kommün bukásakor emigrálniuk kellett. A magyar avantgárd vezérkara Bécsbe költözött, Kassák is csak itt folytatta a *Ma* kiadását, de az aktivizmus helyett már a nemzetközi jellegű konstruktivizmus, majd az expresszionizmus irányvonalában.

Kassák Lajos (1887—1967) a magyar avantgárd atyja: költő, író, képzőművész és szerkesztő. Avantgárd folyóiratai: a harsányan aktivista *A Tett* (1915—1916), a mérsékeltebb *Ma* (1916—1919), ezt folytatja Bécsben, immár nemzetközi figyelmet keltve (1920—1925). Egy számot élt meg a *2 x 2* (1922). A szürrealizmushoz közeledett a *Dokumentum* (1926—1927), kevésbé volt avantgárd, inkább szociáldemokrata szellemiségű a *Munka* (1928—1939). Az 1930-as évtizedben Kassák avantgardizmusa is gyengült, az ő művészete is klasszicizálódott. A fordulat évétől (1948-tól) háttérbe szorult. Konszolidálódó kulturális

életünkben a nagy sikerű 1960-as párizsi képzőművészeti kiállítása után nyerte el rangját, immár ismét az avantgárd vezéralakjaként.

Bortnyik Sándor (1893 - 1976) festő, grafikus, az aktivisták mozgalmának kiemelkedő tehetségű tagja volt. 1918-ban csatlakozott a Kassák-körhöz, részt vett a *Ma* kollektív kiállításán. Később a folyóirat rendszeresen közölte grafikáit, és még 1920 után is a *Ma* munkatársa maradt, amikor Bécsbe emigrált. Hazatérte után (1925), 1928—1938-ban *Műhely* néven grafikai magániskolát nyitott, ahol a *Bauhaus* elvei szerint tanított. 1949 és 1956 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola igazgatója volt.

Bortnyik Sándor: Vörös mozdony (1918)

Uitz Béla (1887—1972) festő, Kassák közvetlen munkatársa már 1915-től. Bécsben szerkeszti és kiadja az *Egység* című lapot.

Komját Aladár (1891—1937) költő, 1917-ig Kassák körének tagja.

Simon Jolán (1885—1938) dadaista stílusú színésznő, Kassák felesége.

Németh Andor (1891—1953) Kassákkal együtt kiadja a *2 x 2* című lapot — 1922-ben, egyetlen alkalommal —, itt jelenik meg az *A ló meghal a madarak kirepülnek* című Kassák-költemény.

Barta Sándor (1897—1938) Kassák köréhez tartozik és a *Ma* munkatársa, 1922-től már saját lapokat szerkeszt.

Sinkó Ervin (1898—1967) délvidéki költő és szerkesztő; folyóirata Bécsben a *Testvér* volt (1924—1925), ezzel a keresztény és a kommunista szellemiség ötvözésére törekedett.

(Kászoni Zoltán összeállítása)

Kassák Lajos

A KÖLTŐ ÖNMAGÁVAL FELESEL

Hej, Kassák Lajos, derék Kassák Lajos
de sokan neheztelnek rád, viczorítják fogaikat és fenik a késüket.
Miért mondod, kedves és bőkezű hazádban nincs semmi
ami előtt érdemes lenne mélyen kalapot emelni
együgyű képpel hajlongni jobbra, balra
a hála és köszönet nevében.

Hej, egyszer majd megtanítanak kesztyűbe dudálni.
Ahelyett, hogy szétnéznél a börsén, közvetítenél, vagy kereskednél
költeményeket firkálsz, meggyalázva az anyagot és formát
mindenki megvet érte a maga kis értelmével
s hiszi, joggal süti le pilláit, ha rólad van szó.

Hívatlan vendég vagy köztünk és sajnós
nem találsz ki az ajtón, amit annyiszor feltártak előtted.
Menj, mondják, nem állhatjuk szúrós tekinteted
kusza, darabos verseid kellene az ördögnek
nevetésséddel és konok tagadásaiddal
ne sebezzen meg bennünket, akik különben is annyira vérszékenyek vagyunk.

- Minek ez a sok szentencia, no lám csak
vagyok, amilyen vagyok, az Atya egyetlen fia
kényelmes és folyton rohanó, konok és engedékeny egyszerre
dologkerülő a munkások közt, törvénybontó a költők előtt
akiknek nehezen viselem el irigységét és szánom őket
hogy olyan öregén jöttek a világra, s fáradtan üldögélnek
üres kaptáraik körül.

- Öreg vagy már te is, méheid feleszik saját mézüket
s ezért haragos a tekinteted és keserű a szád íze.

- Eljön majd az idő, mikor leültök az asztalomhoz
mézet kanalazni és gyönyörködtök a kiszállt rajokban
melyek az én dalaimat dalolják
a virágzó rétek felett s tükröződve
a csobogó patakok ezüstjében.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

Egyszer volt Budán kutyavásár (népmese)

Egyik alkalommal, ahogy megy a határban Mátyás király, ott lát egy szegény embert két rossz lovon szántani. De igazán olyan rossz lovak voltak, hogy meg kellett őket magázni, hogy továbbvonszolják az ekét.

Mátyás király odaköszön:

- Adjon isten jó napot, jó munkát! Halad-e valahogy?

Fogadja a szegény ember:

- Adjon isten, éppen haladni csak haladnék, de a lovaim olyan gyengék, minden pillanatban várom, hogy kidőlnek.

- Hát miért nem abrakolja őket jobban?

- Haj, abrak, abrak! Bárcsak a családomnak kenyere volna, de se családomnak, se lovamnak enivalója nincs!

A szegény ember szomszédjában szánt egy gazdag paraszt olyan négy lovon, hogy majdnem elrepülnek az ekével.

Azt mondja Mátyás király a szegény embernek:

- Miért nem szól a szomszédjának, hogy segítse kifordítani magának ezt a földet?

- Hej, kérem, ez olyan büszke, nyakas paraszt, hogy az ilyen magamfajta emberrel szóba sem áll. Tán még a levegőt is irigyli tőlünk.

Akkor azt mondja Mátyás király a szegény embernek:

- Ide figyeljen barátom! Adja el a két lovát, és az összes pénzen vegyen kutyákat. Mindegy, hogy a kutya milyen fajta, csak minél többet vásároljon, és ekkorra meg ekkorra hozza fel Budavárra, Mátyás király palotája elé. Azon a napon lesz ott kutyavásár.

Úgy is csinált a paraszt. Eladta a két lovacskát, és összevásárolta a lovak árán a kutyákat. Bizony jó néhány kutyát összevásárolt, talán egynéhányat még úgy is adott neki, hogy vigye el a portáról.

Akkor a jelzett napon beterele a kutyákat a királyi vár elébe.

Arra a napra Mátyás király a nagyurakat összehívta, és kötelezte őket, hogy legalább egy kutyát mindegyik megvásároljon.

Hús forintnál olcsóbb egy kutya sem lehet, de ha valaki száz forintot ad egyért, az még nemesebb lesz.

A legelső kutyát Mátyás király vette meg, jó summa pénzt nyomott a szegény ember kezébe.

A kutyavásár nagyon rövid ideig tartott, pillanatok alatt elkelt az egész kutyasereg.

A szegény ember hátitarisznyájában viszi a sok pénzt, és dicsekszik otthon fűnek-fának, hogy a két ló árán vett kutyákért mennyi rengeteg pénzt kapott.

Amikor ezt a gazdag paraszt meghallotta, fogta, eladta mind a négy jó lovát, sőt még a két szép növendék csikáját is, ráadásul két-három tehenet, és ennek az árán a környéken a legszebb kutyákat vásárolta össze.

Mikor a kutyákat összevásárolta, hajcsárokat fogadott melléjük, és elszállította Budavárra. Ott jelentkezett a királynál, hogy kutyavásárt csinál.

De Mátyás király azt mondta:

- Jaj, kedves barátom, Budán csak egyszer volt kutyavásár, és többé sohasem lesz! Csináljon a kutyáival amit akar!

Erre a dúsgazdag paraszt mérgében szétverte az egész kutyanyáját, dühösen hazament, és haláláig átkozta a budai kutyavásárt.

.....

Figyelő

Figyelő

Figyelő

~~~~~

ELŐZETES

A bécsi magyarok közös március 15-i megemlékezése:

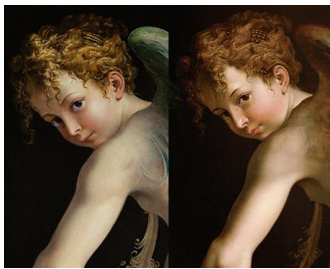
Dr. Rétfalvi Bence – a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkárának ünnepi előadása
Keretműsor: Magyar diákok és fiatalok (Márciusi ifjak). 2013. március 13-án, szerdán, 18:00 órakor, Collegium Hungaricum, 2. Bécs, Hollandstraße 4.

A Bornemisza Péter Társaság áprilisi rendezvénye:

Szabó István Oscar díjas filmrendező (Budapest) előadói estje, **2013. április 7-én**, d.u. 17:30 órakor. 6. Bécs, Capistrangasse 2-15.

KIÁLLÍTÁSOK

Doppelgängern (Hasonmások)

Április 7-én zár a bécsi **Kunsthistorisches Museum** „Doppelgängern“ című kiállítása, melyben a múzeumlátogató eredeti műveket hasonlíthat össze azok másolatával, választ kapva a művek másolásával kapcsolatos kérdésekre is: miért is másoltak-másolnak képeket, kell-e szolgáian ragaszkodjon a másoló az eredetihez, miben különbözik egy korabeli másolat a napjainkban készülttől, stb.. Többek között Tizian, Tintoretto, Parmigianino, Albrecht Dürer, és id. Jan Brueghel képei és azok "hasonmásai" láthatók az I, III, XII és XV teremben.

Meret Oppenheim

E rendkívüli művészegyenység születésének századik évfordulója alkalmából nyílik meg március 21.-én a bécsi **Bank Austria Kunstforum** termeiben a fenti retrospektív kiállítás. Meret Oppenheim (1913–1985), a francia szürrealizmus egyik úttörője, a 20. század egyik leg sajátosabb, egyben leg jelentősebb alkotójának tekinthető. Gazdag és sokoldalú életműve a festészettől a szobrászatig, a költészettől a dizájnig terjed. Ugyanakkor kora feminista mozgalmának egyik vezéralakja is volt. A kiállítás július 14-én zár.

SZÍNHÁZ

Március 8-án lesz a bemutatója Budapesten, a **Vígszínházban** Hanoch Levin **Átutazók** című darabjának, Eszenyi Enikő rendezésében. Az **Átutazók** műfaja "komédia nyolc temetésben", de minden mondata hihetetlen életszeretetről árulkodik. Hanoch Levin végtelenül szórakoztató, mégis döbbenetes hatású darabjából gyönyörű egyszerűség, bölcsesség és emberség árad. Főbb szerepekben: Törőcsik Mari (m.v.), Reviczky Gábor, Hegyi Barbara, Kern András. További előadások: március 9., 10., 18., 19., 20., és 22.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/6767196330.
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT58110000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW